Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl

Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA
ARKUSZA EGZAMINACYJNEGO II

Zdający otrzymuje punkty tylko za poprawne rozwiązania, precyzyjnie odpowiadające poleceniom zawartym w zadaniach.

- Gdy do jednego polecenia zdający poda dwie odpowiedzi (z których jedna jest prawidłowa, druga nieprawidłowa), to nie otrzymuje punktów za żadną z nich.
- Jeżeli polecenie brzmi: *Napisz równanie reakcji...*, to w odpowiedzi zdający powinien napisać równanie reakcji chemicznej, a nie jej schemat. Jeżeli polecenie brzmi: *Napisz schemat ciągu przemian...,*to zdający powinien napisać schemat ciągu przemian, a nie równania reakcji.
- Dobór współczynników w równaniach reakcji chemicznych może różnić się od przedstawionego w modelu odpowiedzi (np. mogą być zwielokrotnione), ale bilans musi być prawidłowy. Niewłaściwy dobór lub brak współczynników w równaniu reakcji powoduje utratę 1 punktu za zapis tego równania.
- Rozwiązania zadań rachunkowych, uwzględniające inny tok rozumowania niż podany w modelu, oceniane są zgodnie z zasadami punktacji (np.: metoda – 1 pkt, wykonanie obliczeń – 1 pkt , wynik z jednostką – 1 pkt).
- W rozwiązaniach zadań rachunkowych błędny zapis jednostki lub jej brak przy ostatecznym wyniku liczbowym powoduje utratę 1 punktu.
- W obliczeniach wymagane jest poprawne zaokrąglanie wyników liczbowych.
- Za poprawne obliczenia będące konsekwencją zastosowania niepoprawnej metody zdający nie otrzymuje punktów.
- Za poprawne spostrzeżenia i wnioski będące konsekwencją niewłaściwie zaprojektowanego doświadczenia zdający nie otrzymuje punktów.

Nr zad.	**Model odpowiedzi (w nawiasach podano elementy poprawne, ale niewymagane, kursywą zaznaczono odpowiedzi alternatywne)**	**Punktacja**	
		za czynność	**sumaryczna**
25.	- za obliczenie ilości jonów azotanowych(V) w badanej wodzie (i porównanie jej z normą) *lub przeliczenie normy na objętość próbki badanej wody* - za wniosek: nie (woda nie nadaje się do picia) przykłady rozwiązań: - obliczenie masy jonów azotanowych(V) w 1 dm^3 badanej wody 30 cm^3 wody — 0,004 g NO_3^- 1000 cm^3 wody — x $x = \frac{1000\ cm^3 \cdot 0{,}004\ g}{30\ cm^3} = 0{,}133\ g = 133\ mg\ NO_3^-$ - porównanie z normą (133 mg > 44 mg) i wniosek	1 1	2

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

	- *obliczenie dopuszczalnej masy jonów azotanowych(V) w 30 cm^3 badanej wody na podstawie normy:* 1000 cm^3 wody – 0,044 g NO_3^- 30 cm^3 wody – x $x = \frac{30\,cm^3 \cdot 0{,}044\,g}{1000\,cm^3} = 0{,}00132\,g = 1{,}32\,mg$ - *porównanie (1,32 mg < 4 mg) i wniosek* $c_{NO_3^-} = \frac{0{,}004\,g \cdot 10^3\ mg/g}{30cm^3 \cdot 10^{-3}\ dm^3/cm^3} = 133\,mg/dm^3$ - *porównanie (133 mg/dm^3 > 44 mg/dm^3) i wniosek*		
26.	- za napisanie równania reakcji: $NO + NO_2 + 2\,NH_3 \rightarrow 2\,N_2 + 3\,H_2O$ - za przedstawienie bilansu elektronowego, np.: $2\overset{II}{N} + 4e^- \rightarrow 2\overset{0}{N}$ $2\overset{IV}{N} + 8e^- \rightarrow 2\overset{0}{N}$ $(\lvert 12e^- \rvert \times 1)$ $2\overset{-III}{N} \rightarrow 2\overset{0}{N} + 6e^-$ $(\lvert 6e^- \rvert \times 2)$ *lub* 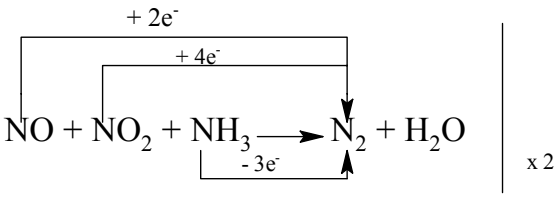 *lub* $NO + NO_2 + 6e^- + 6\,H^+ \rightarrow N_2 + 3\,H_2O$ $2\,NH_3 \rightarrow N_2 + 6\,H^+ + 6\,e^-$ - za wskazanie: utleniacz: NO i NO_2, reduktor: NH_3	1 1 1 1	4
27	- za metodę obliczenia, np.: wykorzystanie wzorów na przeliczenie stężeń lub zastosowanie proporcji - za wykonanie obliczeń - za wynik z jednostką przykłady rozwiązań: - obliczenie liczby moli KOH w 100 g 15% roztworu $n = \frac{m_s}{M} = \frac{15\,g}{56\ g/mol} = 0{,}27\,mola$ - obliczenie objętości 100 g 15% roztworu $V = \frac{m_r}{d} = \frac{100\ g}{1{,}14\,g/cm^3} = 87{,}8\ cm^3 = 0{,}0878\ dm^3$ - obliczenie stężenia molowego $c_m = \frac{n}{V} = \frac{0{,}27\,mol}{0{,}0878\,dm^3} = 3{,}08\,mol/dm^3$	1 1 1	3

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

	- *wykorzystanie wzoru na przeliczenie stężeń:* $c_m = \frac{c_p \cdot d}{M \cdot 100\%} = \frac{15\% \cdot 1140\ g/dm^3}{56\ g/mol \cdot 100\%} = 3{,}05\ mol/dm^3$ - *wykorzystanie wzoru na przeliczenie stężeń:* $c_m = \frac{15\% \cdot 1140\ g/dm^3}{56\ g/mol \cdot 100\%} = 3{,}05\ mol/dm^3$ - *obliczenie liczby moli KOH w 15% roztworze* 1 mol KOH – 56 g x moli KOH – 15g x = 0,268 mola - *obliczenie objętości 100 g roztworu* 1 cm^3 – 1,14 g x cm^3 – 100 g x = 87,7 cm^3 - *obliczenie stężenia molowego* 87,7 cm^3 - 0,268 mola 1000 cm^3- x x = 3,06 mola *c_m = 3,06 mola/dm^3*		
28.	- za określenie wartości pH i pOH roztworu: pH = 11 pOH = 3	2 x 1	2
29.	- za napisanie równania reakcji: $H_2 + Cl_2 \rightarrow 2\ HCl$ - za dowolny sposób obliczenia liczby moli chlorowodoru - za wynik z jednostką - za wskazanie: H_2 *lub (nadmiar) wodoru*	1 1 1 1	4
	przykłady rozwiązań: - obliczenie liczby moli chloru i liczby moli wodoru, ich porównanie i wyciągnięcie wniosku $n_{Cl_2} = \frac{V}{V_M} = \frac{15\,dm^3}{22{,}4\ dm^3/mol} = 0{,}67\,mol\ Cl_2$ $n_{H_2} = \frac{m}{M} = \frac{3\,g}{2\,g/mol} = 1{,}5\,mol\ H_2$		
	- obliczenie liczby moli cząsteczek chlorowodoru 1 mol Cl_2 — 2 mole HCl 0,67 mol Cl_2 — x $x = \frac{0{,}67\,mol\ Cl_2 \cdot 2\,mol\,HCl}{1\ mol\ Cl_2} = 1{,}34\ mol\ HCl$		

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

	- *obliczenie liczby moli chloru i liczby moli wodoru, porównanie i wyciągnięcie wniosku:* $n_{H_2} = \frac{3g}{2g/mol} = 1{,}5 mola$ $n_{Cl_2} = \frac{15dm^3}{22{,}4dm^3/mol} = 0{,}67 mola$ $n_{H_2} > n_{Cl_2}$ $n_{HCl} = 2\ n_{Cl_2} = 1{,}34$ mola - *obliczenie objętości wodoru, porównanie i wyciągnięcie wniosku:* $2g\ H_2 - 22{,}4\ dm^3$ $3g\ H_2 - x \qquad x = 33{,}6\ dm^3\ H_2$ $V_{H_2} > V_{Cl_2}$ $V_{HCl} = 2 \cdot V_{Cl_2} \qquad V_{HCl} = 30\ dm^3$ $n_{HCl} = \frac{30\ dm^3}{22{,}4\ dm^3/mol} = 1{,}34\ mol$		
30.	- za napisanie skróconej konfiguracji elektronowej atomu żelaza: Fe [Ar] $4s^2 3d^6$ *lub* Fe [Ar] $3d^6 4s^2$ *lub* Fe [Ar] ↑↓ ↑↓ ↑ ↑ ↑ ↑ Fe [Ar] ↑↓ ↑ ↑ ↑ ↑ ↑ ↑↓	1	3
	- za napisanie konfiguracji jonów: Fe^{2+} [Ar] $3d^6$ Fe^{3+} [Ar] $3d^5$ *lub* Fe^{2+} [Ar] ↑↓ ↑ ↑ ↑ ↑ ↑ Fe^{3+} [Ar] ↑ ↑ ↑ ↑ ↑ ↑	1	
	- za wskazanie i uzasadnienie wskazanie: trwalszy jest jon Fe^{3+} uzasadnienie, np.: (niższa energia) zapełnienie podpowłoki *d* do połowy *lub po jednym niesparowanym elektronie w/na każdym orbitalu podpowłoki 3d*	1	
31.	- za podanie schematów ogniw: 1. (-) Zn | Zn^{2+} || Fe^{2+} | Fe (+) *lub* (-) Zn | Zn^{2+} || Fe^{3+} | Fe (+) 2. (-) Fe | Fe^{2+} || Ni^{2+} | Ni (+) *lub* (-) Ni | Ni^{2+} || Fe^{3+} | Fe (+)	2 x 1	3
	- za obliczenie SEM jednego ogniwa: SEM (1) = 0,32 V *lub w przypadku* Fe^{3+} *0,72 V* SEM (2) = 0,18 V *lub w przypadku* Fe^{3+} *0,22 V*	1	

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

<table>
<tr><td>32.</td><td>- za wskazanie: powłoka cynkowa
- za uzasadnienie, np.: cynk ma niższy potencjał lub cynk jest bardziej aktywny</td><td>1
1</td><td>2</td></tr>
<tr><td>33.</td><td>- za określenie wpływu czynnika na ilość tlenku siarki(VI):
a) zmniejszenie (ilości SO_3)
b) zmniejszenie (ilości SO_3)
c) zwiększenie (ilości SO_3)
d) nie wpływa (na ilość SO_3)</td><td>4 x 1</td><td>4</td></tr>
<tr><td>34.</td><td>- za podanie wyrażenia na stężeniową stałą równowagi:
$K_c = \frac{[AB_3]^2}{[A_2]\cdot[B_2]^3}$</td><td>1</td><td>1</td></tr>
<tr><td>35.</td><td>- za obliczenie stężeń równowagowych:
$[A_2] = 0,6$ mol/dm^3
$[B_2] = 0,1$ mol/dm^3
- za obliczenie stężeniowej stałej równowagi:
$K_C = \frac{[AB]^2}{[A_2]\cdot[B_2]} = \frac{(0,8)^2}{0,6\cdot 0,1} = 10,7$
do obliczenia stężeń równowagowych można wykorzystać tabelę:
<table>
<tr><th>liczba moli</th><th>początkowa</th><th>zmiana</th><th>stan równowagi</th></tr>
<tr><td>A_2</td><td>1</td><td>-0,4</td><td>0,6</td></tr>
<tr><td>B_2</td><td>0,5</td><td>-0,4</td><td>0,1</td></tr>
<tr><td>AB</td><td>0</td><td>0,8</td><td>0,8</td></tr>
</table></td><td>1
1
1</td><td>3</td></tr>
<tr><td>36.</td><td>- za określenie: zakwaszenie lub odczyn stanie się bardziej kwasowy lub odczyn stanie się bardziej kwaśny
- za nazwę: hydroliza (kationowa, kwasowa)
Uwaga:
Jako niewystarczające należy traktować odpowiedzi:
pH<7, odczyn kwasowy lub odczyn kwaśny.</td><td>1
1</td><td>2</td></tr>
<tr><td>37.</td><td>- za napisanie równania reakcji:
$NH_4^+ + H_2O \rightleftarrows NH_3 + H_3O^+$
lub $NH_4^+ + 2\,H_2O \rightleftarrows NH_3\cdot H_2O + H_3O^+$
lub $NH_4^+ + H_2O \rightleftarrows NH_3\cdot H_2O + H^+$
lub $NH_4^+ \rightleftarrows NH_3 + H^+$</td><td>1</td><td>1</td></tr>
<tr><td>38.</td><td>- za uzupełnienie równania i sformułowanie obserwacji:
a) $MnSO_4$
obserwacje, np.: odbarwienie roztworu lub zanik fioletowego zabarwienia lub zmiana zabarwienia na różowe
b) K_2MnO_4
obserwacje, np. zmiana zabarwienia roztworu (z fioletowego) na zielone
c) MnO_2
obserwacje, np.: wytrącanie brunatnego osadu lub zanik fioletowego zabarwienia i powstawanie brunatnego osadu</td><td>3x1</td><td>3</td></tr>
</table>

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

39.	- za wnioski, np.: – (wytrącił się osad) $Mn(OH)_2$ *lub wodorotlenek manganu(II),* – $Mn(OH)_2$ (łatwo) utlenia się *lub jest nietrwały* *lub obydwa wnioski w jednym zdaniu, np. $Mn(OH)_2$ jest nietrwały (utlenia się)* - za napisanie równań reakcji: $MnCl_2 + 2\ NaOH \rightarrow Mn(OH)_2 + 2\ NaCl$ $2\ Mn(OH)_2 + O_2 \rightarrow 2\ MnO_2 + 2\ H_2O$ *lub* $2\ Mn(OH)_2 + O_2 + 2\ H_2O \rightarrow 2\ Mn(OH)_4$ *lub* $2\ Mn(OH)_2 + O_2 \rightarrow 2\ MnO(OH)_2$	1 1 1 1	4
40.	- za napisanie wzorów półstrukturalnych (grupowych): 1 $CH_3CH_2CHCH_3$ (Cl) 2 $CH_3-C(OH)(CH_3)-CH_2CH_3$ 3 $CH_3CH_2CH_2OH$	3 x 1	3
41.	- za napisanie wzorów półstrukturalnych (grupowych): A. $CH_2=CHCH_2CH_3$ *lub* $H_2C=C(H)CH_2CH_3$ B. $CH_3CH=CHCH_2CH_3$ *lub* $CH_3(H)C=C(H)CH_2CH_3$ *lub* $H(CH_3)C=C(H)CH_2CH_3$	2 x 1	2
42.	- za podanie wzorów półstrukturalnych (grupowych): X. $CH_3CH_2-C(=O)-CH_3$ Y. $CH_3-C(CH_3)(OH)-CH_3$ Z. $CH_3-CH(CH_3)-CH_2OH$ Q. $CH_3-CH(CH_3)-C(=O)H$ lub $CH_3CH(CH_3)CHO$	4 x 1	4

<table>
<tr><td>43.</td><td>- za uzupełnienie każdego wiersza tabeli:
<table><tr><td>fragmenty cząsteczki PAS:</td><td>nazwa grupy pochodnych</td></tr><tr><td>2 i 4</td><td>fenol(e)
lub alkohole (aromatyczne)</td></tr><tr><td>3 i 4</td><td>amina(y) (aromatyczne)</td></tr><tr><td>1 i 2</td><td>hydroksykwas(y)</td></tr></table></td><td>3 x 1</td><td>3</td></tr>
<tr><td>44.</td><td>- za uzupełnienie każdego wiersza tabeli:
<table><tr><td>odczynnik</td><td>nazwa grupy funkcyjnej występującej w cząsteczce PAS</td></tr><tr><td>HCl</td><td>(grupa) aminowa</td></tr><tr><td>CH_3COOH
w obecności
H_2SO_4</td><td>(grupa) hydroksylowa
lub (grupa) aminowa
lub (grupa) karboksylowa</td></tr><tr><td>KOH</td><td>(grupa) karboksylowa
lub (grupa) hydroksylowa</td></tr><tr><td>CH_3OH
w obecności
H_2SO_4</td><td>(grupa) karboksylowa</td></tr></table></td><td>4 x 1</td><td>4</td></tr>
<tr><td>45.</td><td>- za podanie nazwy aminokwasu: tyrozyna
- za wskazanie: 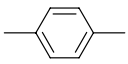 lub 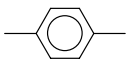
- za określenie: (reakcja) nitrowania lub (reakcja) ksantoproteinowa</td><td>1
1
1</td><td>3</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td>Razem</td><td>60</td></tr>
</table>

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl